

Νέα Σκηνή: «Στέλλα Βιολάντη» δράμα εις 3 πράξεις, ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου, μουσική καὶ μολόδραμα Μ. Καλομοίρη.

ΜΕ θλίβει ἀληθινὰ ὁ δυστυχισμένος αὐτὸς πατέρας, ὁ Παναγῆς Βιολάντης, ποὺ φυλακίζει σ' ἓνα μικρὸν δωμάτιον, στὴ σοφίτα ἐπάνω, τὴν μοναχοκόρην τοῦ Στέλλαν, ἐπειδὴ ἀγάπησε ἓνα νέον τηλεγραφητὴν καλῆς οἰκογενείας ἀλλὰ χωρὶς λεπτόν, καὶ δὲν θέλει νὰ ὑπανδρευθῆ τὸν Μένουλαν, ἓνα πολὺ μεγαλειτερόν της, πλούσιον ὅμως, ποὺ τὴν ἐζήτησε ἀπὸ τὸν πατέρα της. Συχνὰ ἔχομεν εἰς τὴν ζωὴν τὸ δραματικὸν αὐτὸ θέμα. Ὁ κ. Ξενοπούλος τὸ ἐπῆρε σὰν καλλιτέχνης ποὺ εἶναι καὶ τὸ ἔγραψε πρὸ ἐτῶν εἰς διήγημα, «Ἐρως Ἐσταυρωμένος» («Παναθήναια» τόμος Α') μὲ τέχνην καὶ μὲ πάθος. Τώρα μᾶς τὸ δίδει εἰς δράμα.

Καὶ εἶδαμεν ζωντανεμένον τελείως ἀπὸ τὸν κ. Περίδην ἐπάνω εἰς τὴν σκηνὴν τὸν Βιολάντην, θῦμα τῶν κοινωνικῶν του προλήψεων, τῆς ἀγωγῆς, τοῦ περιβάλλοντος, νὰ πνίγῃ τὴν πατρικὴν του στοργὴν ἐπειδὴ ἡ Στέλλα ἐπιμένει εἰς τὴν ἀγάπην της τὴν ὁποίαν αὐτὸς—ὁ τύραννος πατέρας—δὲν ἐπιδοκιμάζει.

Μὲ θλίβει καὶ ἡ ἀγνὴ ἥρωϊς, θῦμα καὶ αὐτὴ ἐνὸς ὠραίου ιδανικοῦ, ποὺ τὸ ἀγκάλιασε μὲ τὴν πιὸ θεμιτὴν ἀγάπην καὶ ἔζησε μὲ αὐτὸ—τόσο λίγο ἀλοϊμονον—καὶ μὲ αὐτὸ ἀπέθανε εὐτυχισμένη. Ἀδιάφορον ἂν ὁ Χρηστάκης Ζαμάνος ἦτο ἀξίος τέτοιας ἀγάπης καὶ τέτοιας

θυσίας. Ἐτσι, ἄξιον τοῦ ὄνειρου της, τὸν εἶδε καὶ τὸν ἀγάπησε ἡ Στέλλα. Ὁ συγγραφεὺς ἔδωκε εἰς αὐτόν, ὄχι ἐκεῖνο ποὺ ἤμποροῦσε κάθε τεχνίτης νὰ δώσῃ, ἀλλὰ τὴν ἀπόλυτην ἐμορφιά, ἐκεῖνὴν ποὺ ὄνειροπόλησε ἡ κόρη καὶ εἶδε μὲ τῆς ἰδικῆς της ψυχῆς τὰ μάτια.

Δύο συναισθήματα συγγενῆ ποὺ πολεμοῦν ἐχθρικά γιὰ τὰ χωρίζει μία σκέψις, αὐτὴ ὅπου μετέβαλε ἓναν πατέρα εἰς δῆμιον καὶ ὅπου μᾶς ἔδωκε τὴν τραγικὴν εἰκόνα τοῦ μεγάλου ἔρωτος. Δὲν ἤξεύρω πραγματικῶς ποῖο εἶναι τὸ μεγαλιτερον θῦμα εἰς τὸ δράμα· ἐκεῖνο ποὺ πεθαίνει εὐτυχισμένον μέσα σὲ δώδεκα ἡμέρας καὶ ὅπου τὰ βάσανά του τὰ γλυκαίνει ἢ πιὸ ἐμορφῆ καὶ ἢ πιὸ ἀγνὴ πίστις ἢ τὸ ἄλλο, ὁ πατέρας, ποὺ ὅσον καὶ ἂν φαίνεται παραδόξος καὶ ἄκαρδος, εὐχεται εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του, νὰ λυθῆ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς καταραμένης αὐτῆς ιδέας ποὺ κρατεῖ σκλαβωμένην τὴν σκέψιν του.

Βλέπω τὸν Παναγῆ Βιολάντην ἓναν ἥρωα, ἀντιπαθητικὸν ἴσως φαινομενικῶς ἀλλὰ ποὺ θλίβει, καὶ πονεῖ καὶ ὁ ἴδιος, χωρὶς νὰ προκαλῆ χειροκροτήματα, καὶ γεννᾷ σκέψεις καὶ συναισθήματα πόνου, ὄχι πλέον χάριν τῆς Στέλλας μόνον, ἀλλὰ χάριν καὶ αὐτοῦ τοῦ δυστυχισμένου, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸ μεγάλο ἐλατήριο ὅλης τῆς θλιβερᾶς ἱστορίας τῆς Στέλλας Βιολάντη. Δὲν τὸν ζωγραφίζει ἔτσι ὁ συγγραφεὺς καὶ εἰς τὸν «Ἐρως Ἐσταυρωμένος». Πιὸ σκληρὸς, πιὸ ἀγριος, πιὸ ἀντιπαθητικὸς, πιὸ δυνατὰ χαρακτηρισμένος. Εἰς τὸ δράμα εἶναι ἀνθρωπινώτερος, πλησιέστερα εἰς τὴν ζωὴν. Ἡ ἀλλαγὴ ὀφείλεται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς σκηνῆς; Αὐτὸ ποὺ βλέπω καὶ ἠμπορῶ νὰ βεβαιώσω, εἶναι ὅτι, ἐκεῖνο ποὺ ἐγράφη ὡς διήγημα, πρέπει νὰ φυλάξῃ τὴν ἀρχικὴν του μορφήν διὰ νὰ μὴ ὑφίσταται συγκρίσεις ποὺ ἀναγκαιῶς θὰ βλάψουν ἐν ἀπὸ τὰ δύο.

Ἐτσι ὁ Παναγῆς Βιολάντης ρίχνει κάποια σιὰ στὴν ἥρωϊδα. Τεῖνει νὰ γεμίσῃ τὸ δράμα, μὲ τὴν πάλην ποὺ αἰσθάνεσαι νὰ γίνεται μέσα του. Ἀποτελεῖ ὅμως, μαζὶ μὲ τὴν Στέλλαν, ἓνα σύνολον δραματικὸν σφιχτοδεμένον.

Μὲ τὴν δευτέραν πράξιν ὁ συγγραφεὺς ἠθέλησε νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὸν πλατὺν δρόμον τοῦ πάθους, μέσα ἀπὸ ἓνα μονοπάτι, ἕως ὅτου φθάσῃ ἡ τρίτη πράξις, ὅπου τότε κορυφώνεται τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ συγκίνησις μὲ τὸν θάνατον τῆς Στέλλας.

Δυστάζω ὅμως νὰ δεχθῶ ὅτι ἡ δευτέρα πράξις ἰκανοποιεῖ τελείως εἰς τὴν ὅλην ἐξέλιξιν της, ὅπως θὰ ἐδίσταζα νὰ δεχθῶ καὶ τὸν διάλογον τῆς τρίτης πράξεως μεταξὺ τῆς Στέλλας καὶ τῆς μητέρας της ὀλίγον πρὸ τῆς τελευταίας θαυμασίας σκηνῆς. Ὁ διάλογος αὐτὸς δὲν συγκινεῖ διότι ἐνθυμίζει παραπολὺ τὴν ζωὴν τὴν πραγματικὴν, ἐνῶ ἠμποροῦσε νὰ ἦναι πολὺ ὑποβλητικώτερος καὶ σύμφωνος μὲ τὴν ἥρωϊδα, μὲ λόγια ποὺ νὰ κρατοῦν εἰς διαρκῆ συγκίνησιν τὸν θεατὴν ἕως τὸ τέλος ὅπου γρήγορα ἐπέρχεται θλιβερῶς ὠραῖον.

Εἰς αὐτὸ θὰ τολμοῦσα νὰ εἰπῶ ὅτι καὶ ἡ Δνίς Κοτοπούλη, ἡ ὁποία μὲ τόσην τέχνην παίξει εἰς τὴν πρώτην πράξιν καὶ εἰς τὴν τελευταίαν σκηνὴν τῆς τρίτης πράξεως, ἠμποροῦσε νὰ δώσῃ μερικὰς ἀντιθέσεις πότε μὲ πικρίαν καὶ παράπονον, πότε μὲ πάθος καὶ ὄρημν καὶ παραφορὰν, πότε μὲ ἡρεμίαν καὶ ὑποταγὴν τὴν ὁποίαν θὰ φέρῃ ἡ σωματικὴ ἐξάντλησις τῆς Στέλλας.

Αὐτὰ, ἂν ἀφαιροῦν κάτι ἀπὸ τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου, δὲν ἀρκοῦν ὅμως καὶ νὰ μειώσουν τὴν ἀξίαν του, ἢ ὁποία εἶναι μεγάλη. Τὰ γράφω διότι ἀγαπῶ τὸ ἔργον τοῦ φίλου καὶ συνεργάτου μου καὶ ἐπίσης τὸ ἔργον τῆς καλλιτέχνιδος. Θέλω μάλιστα νὰ ἐξάρω τὸ δράμα αὐτὸ τοῦ κ. Ξενοπούλου, ποὺ μᾶς δείχνει τὸ τάλαντόν του εἰς τὴν σκηνὴν, ὁλοένα πιὸ δυνατὸν καὶ πιὸ τεχνικόν.

Ἡ «Στέλλα Βιολάντη» εἶναι μία μεγάλη ἐπιτυχία.

ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ — ΣΤΕΛΛΑ ΒΙΟΛΑΝΤΗ

Τὸ διάβασμά της ἐνέπνευσε τὸν κ. Καλομοίρην νὰ γράψῃ τὴν ὑπέροχον μουσικὴν ποῦ συνοδεύει τὸ δράμα, μίαν σύνθεσιν ἀποδίδουσαν μὲ λυρισμὸν, καὶ μὲ πάθος καὶ μὲ τρυφερότητα τὰ συναισθήματα ποῦ συνταράσσουν τὴν ἡρωίδα τοῦ κ. Ξενοπούλου. Ὁ κ. Καλομοίρης μὲ τὴν μουσικὴν τῆς Στέλλας Βιολάντη παίρνει τὸν δρόμον ποῦ ὅλοι βλέπομεν ν' ἀνοίγεται ἔμπρὸς τοῦ μεγάλου καὶ δοξασμένου.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Υ. Γ. Ἡ κυρία Περίδη τελεία εἰς τὸν ρόλον τῆς θείας Νιόνιας. Ὁ εὐγενικὸς καὶ καλὸς τύπος ποῦ ὅλοι ἀγαποῦν εἰς κάθε στίτι. Ὁ κ. Γαβρηλίδης ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι ὀλιγώτερον ἀρειμάνιος, κάτι πολὺ καλὸν θὰ ἐπρόσθετε εἰς τὸ σύνολον.